No. 2185 Zaterdag 21 November 1925. 42ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

DE FINANCIEN VAN CURACAO.

De Nieuwe Rotterd. Ct. van 13 October bevatte het volgende ingezonden artikel:

Voor de, gelukkig, niet zoo weinigen meer, die belang beginnen te stellen in Curaçao, zal de bij de Koninklijke Boodschap van 15 September j.l. aan de Tweede Kamer aangeboden begrooting voor 1925 waarschijnlijk eene teleurstelling zijn geweest. Na de hooggestemde berichten uit dat gebiedsdeel, die ons sinds jaar en dag geregeld vertellen van opleving, opbloei, van constanten vooruitgang, had men allicht verwacht, dat de zoo sterk ten goede gewijzigde economische toestand zich dermate, in de opbrengst der openbare ontvangsten had weerspiegeld, dat voor 1926 een sluitende begrooting had kunnen worden ingediend.

Noch Koloniaal Bestuur noch regeering hebben dat echter aangedurfd.

Tegenover uitgaven, begroot op f 2,580,829, staan als geraamde ontvangsten niet meer dan f 2,349,600, zoodat er een tekort te dekken blijft van f 231,229, waarvoor als gebruikelijk is, een beroep op 's Rijks schatkist wordt gedaan.

Wie bij de beoordeeling van den economischen toestand, of zelfs van den financieelen in den engen zin van de openbare financiën, uitsluitend zou afgaan op de cijfers en becijferingen der begrooting, zou allicht geneigd zijn de berichten omtrent vooruitgang en opbloei als overdreven en opgeschroefd te beschouwen en zou misschien weder geleidelijk weer vervallen in het pessimisme, dat het noemen van West-Indië alleen reeds bij zoovelen hier te lande pleegt op te roepen.

Het is dan ook te hopen, dat zij, die, in welken kring ook, direct of indirect, invloed uitoefenen op den gang van zaken te Curaçao, zich niet al te zeer blind zullen staren op de naakte cijfers der ingediende ontwerp-begrooting, maar bij de beoordeeling daarvan al het voorbehoud zullen weten te maken waartoe de ervaring, in de laatste jaren met de becijferingen van het bestuur van Curaçao opgedaan, aanleiding en recht geeft.

Er mag in dit verband in het bijzonder worden gewezen op het feit, dat in de laatste jaren, strijk en zet, de opbrengst der middelen de raming met ettelijke honderdduizenden guldens (in 1924 zelfs met een half millioen) heeft overschreden en dat ook over de eerste zes maanden van het loopend jaar (de schrale periode voor wat het vloeien der middelen betreft) er reeds een voorsprong van circa 2 ton boven de raming is verkregen. Stellen de laatste zes maanden niet sterk te leur, dan zal de opbrengst over het loopende jaar de raming met meer dan een half millioen overtreffen.

Voorts mag ook in herinnering worden gebracht, dat 1924, waarvoor één tekort van een paar ton was geraamd, niet alleen geen tekort maar zelfs een overschot heeft opgeleverd, van niet veel minder dan één ton.

Hoe dat overschot van 1924 en het te verwachten batig saldo van het loopende jaar zal worden verantwoord of aangewend, vindt men nergens in de begrootingsstukken uiteengezet. In de begrooting zelve is dat van 1924 niet verwerkt. Maar vast staat toch, dat het overschot of de overschotten op de een of andere wijze ten goede moeten komen aan een der volgende diensten, zoo niet aan dien van 1926 dan toch aan dien van 1927.

Met het vorenstaande hopen wij te hebben aangetoond, dat de financiën van Curacao er vrij wat beter voorstaan, dat men uit een oppervlakkige beschouwing der begrootingscijfers zou kunnen aannemen. Reden om weer te vervallen in pessimisme ten aanzien van den vooruitgang van dit gebiedsdeel bestaat, voorloopig althans, zeker niet.

Afzonderlijke posten der begrooting aan eene beschouwing te onderwerpen ligt niet in de bedoeling van schrijver. Voor Nederlandsche lezers zou er te weinig interesse in liggen. Toch kan het zijn nut hebben, nu wij aan den vooravond staan van de behandeling van de Curaçaosche begrooting in de afdeelingen der Tweede Kamer, dat op een paar — heel enkele maar — hier even de aandacht werd gevraagd.

In de eerste plaats dan heeft het schrijver dezes sterk getroffen, dat de opbrengst van de inkomstenbelasting over 1924 f 8.600 beneden de raming is gebleven en dat de raming voor 1926 niet minder dan f 34.000 lager dan die voor 1925 is gesteld. Dit alles zonder eenig commentaar. Noch koloniaal bestuur, noch koloniale raad en evenmin de regeering schijnt eenig aandacht te hebben gewijd aan dit zeker merkwaardig verschijnsel bij een der middelen, die reeds als een der voorname pijlers van het Curaçaosche budget mag worden beschouwd en in de allerlaatste toekomst er de hoeksteen van dient te worden, het althans niet der moeite waard te hebben geacht daaromtrent eenige mededeeling te doen.

Het is natuurlijk uitgesloten, dat achteruitgang van het totaal belastbaar inkomen (en winst) de oorzaak van de afnemende opbrengst der inkomstenbelasting kan zijn. Waar juist gedurende de laatste jaren alle middelen in sterk accrès zijn, de loonen en salarissen zijn gestegen, de verschillende banken grootere winsten hebben gemaakt; waar verder de met een kapitaal van tientallen millioenen werkende petroleumonderneming der Bataafsche thans over de moeilijke jaren van hare wordingsperiode heen is en winsten begint te maken, kan er daarvan geen sprake zijn. Eerder is aan te nemen, dat het totaal belastbaar inkomen (en winst) in den laatsten tijd haast van maand tot maand zeer sterk toeneemt en had men in verband daarmede hoogere opbrengsten en hoogere raming voor 1926 kunnen verwachten.

De fout schuilt ook elders.

De Curaçaosche inkomstenbelasting-verordening is verouderd, past niet meer bij den nieuwen toestand op economisch gebied, bij het steeds ingewikkelder wordende zakenleven. Kon ten tijde der invoering van de verordening, — toen Curaçao Inderdaad noodlijdend was, inkomens van f 10.000 of meer tot de groote zeldzaamheden behoorden en het zakenleven zich hoofdzakelijk tot grooteren of kleineren winkelhandel bepaalde, nog genoegen worden genomen met een stelsel van aanslagregeling, waarin de aadslagen buiten elke medewerking der belastingenplichtigen, dus zonder eenige aangifte, door comissiën, samengesteld uit goede burgers, maar toch altijd leeken op belastingtechnisch gebied, worden vastgesteld — thans, nu het zakenleven is uitgedijd en meer ingewikkeld is geworden, nu groote maatschappijen met kapitalen van millioenen zich op Curaçao hebben gevestigd uit welker boekhoudingen een gewoon mensch niet licht wijs wordt, biedt de eenvoudige, verouderde inkomstenbelastingverordening der administratie der belastingen niet langer voldoende wapens om dezulken te bestrijden, die zich wenschen te onttrekken aan de betaling van hun rechtvaardig deel in de belasting.

Men moet ook niet uit het oog verliezen, dat de belastingvoet sinds de invoering van de inkomstenbelasting geleidelijk aanmerkelijk is verhoogd, meer dan verdubbeld zelfs. Bij de groote winsten, die thans in verschillende bedrijven worden gemaakt, en bij den verhoogden belastingvoet, gaat het bij tal van aanslagen niet langer om verschillen van enkele tientallen guldens, maar om honderden en, bij enkele, om duizenden. De verleiding is dan ook zooveel grooter en de weg om de belasting te ontgaan staat wagenwijd open.

Het middel om de inkomstenbelasting, zonder verhooging van den belastingvoet, een behoorlijke opbrengst af te dwingen ligt voor de hand: vervanging van de bestaande verordening door eene geheel nieuwe, op moderne leest geschoeide, waarvoor de Nederlandsche wet — natuurlijk passend gemaakt voor de te Curaçao heerschende toestanden en begrippen — tot richtsnoer kan worden genomen.

Als men dan daarbij zich de medewerking verzekert van een onderlegden accountant, die in het bijzonder belast zou kunnen worden met de voorbereiding van de aanslagregeling en nazien van gecompliceerde boekhoudingen, dan behoeft men er niet aan te twijfelen, dat voorloopig niet alleen van achteruitgang der opbrengst van de inkomstenbelasting geen sprake meer zal zijn, maar dat die opbrengst met sprongen van tienduizenden zal vooruitgaan.

Nu wij het toch over wijziging van koloniale belastingverordening hebben, mag ook wel even gewezen worden op nog een andere verordening, die o.i. noodig wijzigingen behoeft, nl. de loods- of loodsgeldenverordening.

Volgens bestaande regeling gelden de daarin opgenomen tarieven voor het loodsen alleen voor de haven van Willemstad. Voor de (overige) baaien en van Curaçao en voor alle andere eilanden worden die tarieven met de helft verminderd.

Nu bestond daar vroeger geen bezwaar tegen. Willemstad was de eenige haven van eenige beteekenis; de scheepvaart op de overige eilanden bepaalde zich hoofdzakelijk tot enkele kleine, meestal op die eilanden zelf thuisbehoorende zeilschepen.

Dat is nu, voor wat Aruba betreft, gansch anders geworden. Door de komst van de N. A. Standard Oil te Aruba is de scheepvaart, of liever de stoomvaart, op dat eiland met één slag reeds van grooter beteekenis geworden dan die van Willemstad vóór de komst aldaar van de Bataafsche ooit was geweest.

Onder de zoozeer gewijzigde omstandigheden is er dan ook geen reden meer, om op Aruba slechts het „halve loodsgeld" te heffen. Te minder waar daardoor een soort van bevoorrechting ontstaat van de vreemde, immers Noord-Amerikaansche petroleumonderneming tegenover de op Curaçao gevestigde nationale Bataafsche. En men denke niet, dat deze bevoorrechting slechts een kwestie is van luttele duizenden guldens. Naar lage schatting beteekent die reeds op het oogenblik ten minste f 25.000 per jaar, behoudens het accrès, naar mate het bedrijf van de Standard tot ontwikkeling komt.

Gelijkmaking van de tarieven, voorloopig voor Curaçao en Aruba, is dan ook niet enkel een eisch der billijkheid tegenover de industrie, maar ook van belang voor de Curaçaosche financiën.

Om den goeden naam van onze haven.

II.

Wij hebben reeds bewijzen ontvangen, dat ons artikel onder bovenstaanden titel, geplaatst in ons vorig nummer, is ingeslagen.

Wij willen hier afzonderlijk de artikelen bespreken, die door de stoombooten hier worden ingenomen.

IJs.

Tot nu toe werd door sommige booten kleinere of grootere hoeveelheden ijs ingenomen. Dat blijkt uit den 3 maandelijkschen staat van *Uitvoer*.

Die hoeveelheid kon tot nu toe niet bijzonder groot zijn, omdat de ijsfabriek ternauwernood aan de steeds toenemende aanvragen van particulieren in de stad kon voldoen.

Tot nu toe kon die fabriek weinig meer dan 4 ton ijs per dag produceeren.

Dat zal heel spoedig veranderen.

Zooals men weet, heeft de ijsfabriek op het Rif in den laatsten tijd een zeer groote uitbreiding ondergaan, zoodat zij dan op een *dagelijksche* productie van *15 ton* berekend is.

Bovendien is zij nu voorzien van een groote koelkamer volgens de moderne eischen ingericht. Hierin kan al het ijs wat op een dag onverkocht blijft, opgespaard worden, zoodat zij ten allen tijde ook aan de grootste aanvragen zal kunnen voldoen.

De geheele installatie van de nieuwe fabriek is nog wel niet geheel gereed, doch dat is maar een kwestie van een paar weken. Want toen wij onlangs daar een bezoek brachten, was alles behalve de koelkamer reeds kant en klaar en ook die koelkamer naderde zijn voltooiing. Wat dus zeggen, dat wat het ijs betreft, de zaak gezond is.

Vleesch.

Dit artikel levert wel de grootste moeielijkheid.

Het zijn niet alleen de stoombootmaatschappijen die klagen, doch ook de eigen inwoners.

Volgens een opgaaf van het vorig jaar, werden hier over dat jaar geslacht 2400 runderen, 650 varkens, 2500 schapen en 10.000 geiten.

De kwestie, die ons hier bezighoudt, loopt bijna uitsluitend over het rundvee. Dit wordt hier van uit Venezuela en Colombia ingevoerd. Dat vee heeft bij aankomst in onze haven niet alleen een zeereis, maar dikwijls ook een lange marsch over land achter den rug, zoodat het zich gedurende weken te voren met heel weinig voedsel heeft moeten tevreden stellen waardoor het natuurlijk zeer vermagerd is. De runderen, die hier dan het eerst geslacht worden, leveren nog de beste kwaliteit vleesch, want al de anderen, die hun beurt dan gedurende een paar weken moeten afwachten, krijgen in dien tijd hoogstens wat harde maisstokken te kauwen, welk voedsel die beesten ter nauwernood verduwen kunnen, omdat zij er te voren in het land van herkomst nooit kennis mede gemaakt hebben. Men kan zich dus voorstellen, hoe die runderen in al dien tijd in vleeschproductie zijn achteruitgegaan.

Het rundvee, hier op sommige plantages gefokt, wordt meestal in den drogen tijd, wanneer er geen voedsel meer is, uit noodzaak verkocht en geslacht, zoodat ook dit in kwaliteit wel geen zware concurrentie zal aandoen.

Onze Curaçaosche bevolking, die al van kindsbeen af aan dat vleesch gewoon is, weet niet beter. Doch sinds talrijke Hollandsche families in de laatste jaren hier gevestigd zijn, zijn de klachten toegenomen.

Eenige verbetering is wel merkbaar geweest, sinds een Venezolaansche firma hier als importeur van slachtvee is opgetreden.

Doch het verschil met het Hollandsch slachtvee is nog veel te groot.

Van dien kant verwachten wij derhalve ook in de toekomst weinig verbetering.

Doch er is een ander lichtpunt.

De vraag van *the Anglo-Saxon-Petr. Co.* in haar brief in ons vorig nummer besproken, of hier ook *bevroren vleesch* verkrijgbaar is, bracht ons op dit denkbeeld.

Ook in Holland en *in andere* landen wordt sinds de laatste jaren heele scheepsladingen *bevroren vleesch* uit Argentinië ingevoerd.

Dit vleesch is van een zeer goede kwaliteit.

Het is natuurlijk uitgesloten, dat wij *hier* dit soort vleesch ook uit Argentinië zouden kunnen betrekken.

Doch er is een andere en betere uitweg te vinden. Ook Australië en Nieuw-Zeeland exporteeren *bevroren vleesch* in groote hoeveelheid naar Engeland. En nu hier de booten van *the New-Zealand Shipping Co.* geregeld onze haven aandoen, is het geen bezwaar meer, dat ze ook telkens een lading *bevroren vleesch* voor Curaçao meebrengen.

Toch blijft een onverbiddelijke eisch aan dit transport vastzitten. Dat vleesch moet terstond in *ijs- en koelkamers* worden opgeborgen, anders bederft het. En die zijn hier niet, althans nu nog niet. Doch het verheugt ons het eerste nieuws te kunnen meedeelen, dat er hier op Curaçao een paar ondernemende firma's zijn, die reeds het plan gevormd en er al een begin van uitvoering aan gegeven hebben om hier een eigen koelkamer op te richten, waarin versch en bevroren vleesch dagen lang bewaard kan worden en voor aflevering aan de stoomschepen in gereedheid te hebben.

Dat zal een prachtige verbetering zijn. Alleen zouden wij den raad willen geven: zet er wat haast achter, en zorg er mee klaar te zijn, hoe eerder hoe beter, zoodra de aanvragen om leverantie van the *Anglo-Saxon* en van andere stoomvaartmaatschappeijn binnenkomen.

Anders verloopt het getij.

Versche groenten.

Voor stoomschepen is het van weinig of geen belang, of zij hier geconserveerde groenten in blik kunnen bekomen. Deze kunnen zij, zooals van zelf spreekt, in elke gewenschte hoeveelheid veel goedkooper bij de uitreis uit Holland, Engeland enz. inslaan. Het is hun te doen, in verschillende havens *versche* groenten te kunnen koopen, die zeer gemakkelijk in de ijs- en koelkamers aan boord langen tijd goed gehouden kunnen worden.

Nu zijn hier op Curaçao rondom de stad tal van tuintjes en hofjes, waar groenten gekweekt worden.

Men ziet de koopvrouwen ze in kleine hoeveelheid ter markt (?!), of liever langs de huizen van de Breestraat en elders gezeten, ten verkoop aanbieden.

Zooals gezegd, zijn het altijd maar kleine hoeveelheden, een paar bosjes warmoes, of selderij, of radijsjes enz. enz.

Voor een groot bedrijf, een hotel, ziekenhuis en stoombooten komt dat heelemaal niet in aanmerking. Deze moeten natuurlijk groote hoeveelheden van één soort groenten hebben. En kweekerijen in het groot bestaan hier niet. Witte en roode kool, worteltjes, enz. alle mogelijke Europeesche groen-

ten in groote hoeveelheden moeten hier aan de markt gebracht worden. En daar is geen sprake van, sommigen zullen zeggen, dat gaat eenvoudig niet in een tropenland. Doch dat gaat wel, dat ligt niet altijd aan de groenten zelf, doch heel dikwijls aan den kweeker en groenteteler die geen genoegzame kennis op dit punt heeft.

De Heer Dussel, de laatste landbouwkundige die wij hier gehad hebben, heeft in de laatste jaren van zijn optreden op Groot Kwartier een groentenkweekerij aangelegd en was daar werkelijk in geslaagd. Hij was er toen nog een paar jaar tevroeg mee en kon er geen aftrek voor vinden. Nu zou het heel wat anders zijn. Het komt ons voor, dat op *Scherpenheuvel* zoo'n groentenkweekerij nog het meeste kans op succes zou hebben, omdat daar zooveel de energie, de kennis van het vak en wetenschappelijke voorlichting hand aan hand gaan.

Hoendenfokkerij.

Wij hebben vroeger deze zaak al eens besproken. Ook in verband met deze aanvrage van een stoombootmaatschappij krijgt zulk een onderneming weer een nieuw aspect. Eieren en kippen worden door de hofmeesters der schepen steeds bij voorkeur ingekocht.

Een hoenderpark op Curacao heeft zeker toekomst, mits het met kennis van zaken wordt aangepakt.

Onze Waterleiding in gevaar ? ? ?

II.

Er is dezer dagen nog een ander systeem gelanceerd, dat het water van Hato zou kunnen vervangen.

Men bedoelt het destilleeren van zeewater.

Als voorbeeld haalt men aan de vroegere destillatie-inrichting van de firma S. E. L. MADURO & SONS, die in het jaar 1911 in werking trad en gedurende 2 of 3 jaar uitstekend water door middel van buizenleiding heeft geleverd.

Deze inrichting kon niet meer dan 50 ton water per dag leveren, dus veel te weinig voor de tegenwoordige behoeften.

Maar men zou die inrichting 4 à 5 maal grooter kunnen nemen. Dat wordt dan een heel kostbare geschiedenis. Doch er is nog een veel grooter inconveniënt aan verbonden.

Op de groote stoombooten, zoo zegt men, is ook zoo'n destillatie-inrichting aanwezig voor de levering van zoet water.

Doch men moet niet vergeten, dat alleen in hoogst zeldzame gevallen, nl. in tijd van nood wanneer de voorraad drinkwater onverwacht is opgeteerd, deze inrichting aan het werk gezet wordt.

Bij destillatie van putwater, waarin kalk is opgelost, worden de ketels vernield door ketelsteen. Destilleert men zeewater, dan worden de ketels door roest aangetast en de wanden der ketels op den duur door groote gaten doorboord.

Dat is niet te voorkomen.

Het zeewater in de tropen heeft een hoog zoutgehalte ± 3.5 %. Zoo'n installatie zou na eenige jaren reeds geheel of gedeeltelijk vernieuwd moeten worden.

Het spreekt van zelf, dat dit gedistilleerde water alleen tegen zeer hoogen prijs zou kunnen verkocht worden en niet in zulk een groote hoeveeldheid, als voor een waterleiding, die onze stad en haven op den duur noodig heeft, kan geleverd worden.

Ketelsteen en roest, die al de ketels van genoemde destilleer-inrichting van de firma MADURO hadden verteerd, waren de oorzaak, dat deze, hoe mooi ook in het begin, moest worden stopgezet.

Zou men met zulke precedenten voor oogen een destilleerinrichting als waterleverancier voor onze leiding, opnieuw durven te beginnen? Dat is niet aan te nemen.

Men blijft maar beweren dat het water van Hato slecht is.

Het lijkt wel, of er geheime krachten aan het werk zijn, die zich tot taak gezet hebben dat water van Hato in discrediet te brengen.

Maar waarom toch?

Waarop steunt die bewering?

Laat men de nuchtere feiten beoordeelen.

Ziehier nog een doorslaand bewijs, dat het water *nu niet*, en nog minder, na de toepassing der verbeteringen, *slecht is.*

Het water van *Hato* heeft:

niet-verbeterd	15 D.G.	totale hardheid
verbeterd	12 D.G.	„ „
water van Bonabista	10 D.G.	„ „
„ „ Rozendaal	15 D.G.	„ „
„ van het gereserveerd terrein	14 D.G.	„ „

Stel hier tegenover de Leyduin-waterleiding van Amsterdam, die water levert van 13.8 D.G. totale hardheid, zoodat ons water, behalve dat van *Rozendaal*, daar nog belangrijk beneden blijft.

Nog een andere vergelijking.

In het *niet*-verbeterde water van Hato komen voor 7 milligram magnesium-ionen per liter, d.w.z. 7 magn. deelen per 10.000 gewichtsdeelen water. En over dat bespottelijk gering gehalte maakt men zich hier al bezorgd, als schadelijk voor de gezondheid.

Doch in de volgende waterleidingen in Nederland komen aan *magnesium-ionen* voor:

in Amsterdam (Leyduinwater)	7.1 m.gr.
„ Leeuwarden	18.5 m.gr.
„ Rotterdam	9.7 m.gr.

Waarover maakt men zich hier dan zoo bezorgd?

Wij hebben de stellige overtuiging, dat al deze bezorgheid en de geheele bewering, dat het water van Hato slecht is, elken redelijken grond mist.

***

Jarenlang heeft men geklaagd, dat er bij zware regens zooveel water op Curaçao nutteloos naar zee wegstroomt. Op Hato is het nog veel erger. Niet alleen tijdens den regentijd, doch ook in den drogen tijd blijven die bronnen maar gestadig doorloopen en nergens wordt dat water opgevangen en gaat dus onherroepelijk verloren.

Uitstekend water, dat voor alle doeleinden te gebruiken is, wordt daar op de meest onverantwoordelijke wijze verkwist, omdat men geen hand uitsteekt om het voor de gemeenschap te behouden. Die kapitaalverkwisting gaat voort jaar in jaar uit, al eeuwen lang. Men klaagt hier al sinds menschenheugenis over watergebrek en men blijft indolent en zonder energie om die *prise d'eau* te utiliseeren.

Weet men wel hoeveel millioen liters, ja tonnen water, daar op Hato naar zee stroomen en in den loop der tijden reddeloos zijn verloren gegaan?

Volgens nauwkeurige opmetingen en berekeningen geven de nu reeds bestaande bronnen van Hato in een goeden regentijd tot 1100 ton water per dag en zelfs bij de grootste droogte bedraagt het nog 100 tot 200 ton per dag.

Weet men wel, dat door den Heer Molengraaff daar nog een nieuwe bron geopend is, en dat men nu het geheim kent, nog meer bronnen te ontsluiten, het aantal bronnen te verdubbelen, dus de dagproductie nog veel hooger op te voeren?

Die bronnen van Hato vormen een bittere aanklacht tegenover onze besluiteloosheid om deze bronnen voor de gemeenschap dienstbaar te maken. En ieder expert, die hier komt om zich op de hoogte te stellen van ons waterprobleem, slaat de handen in elkaar zoodra hij de bronnen van de Hato gezien en bestudeerd heeft, en begrijpt er niets van dat wij ons zoo gedachteloos met een achterlijk systeem van waterkarren enz. behelpen, terwijl wij zonder moeite hygiënisch zuiver water door middel van aftapkranen elken dag van het jaar in onze huizen ter beschikking konden hebben.

* * *

En nu de *finantieele* kwestie.

Men maakt zich bezorgd over deze leening op langen termijn (38 of 40 jaar), waardoor Curaçao in de toekomst, dus onze kinderen en kindskinderen, op zware lasten zullen komen staan.

Curaçao geniet nu momenteel wel grooten voorspoed, doch die voorspoed is te nauw verbonden 1o met de **C. P. I. M.** en men weet natuurlijk niet of deze misschien *binnen die 40 jaar* al haar tank's en ketels en machines niet al lang zal ingepakt en zoodra de petroleumbronnen in Venezuela zijn uitgeput, ook Curaçao den rug zal gekeerd hebben.

2o. Ook wanneer vroeg of laat Maracaibo de beruchte *barra* bij San Carlos, die nu den toegang tot het Meer voor schepen van groote diepgang ontoegankelijk maakt, laat opruimen, is het met Curaçao als overscheephaven voor Maracaibo gedaan en de voornaamste pijler, waarop de bloei onzer scheepvaart rust, aan het wankelen gebracht.

Ja, zoo zwaartillend en pessimistisch zijn sommigen op Curaçao gestemd.

Doch pessimisme brengt niets tot stand en houdt allen vooruitgang tegen.

Nu is maar de vraag of er eenige redelijke grond voor dat pessimisme aanwezig is.

Absoluut niet.

Iedere zakenman, zoodra zijn zaken floreeren en hij ruime winst maakt, zal terstond van die schoone gelegenheid profijt trekken en geleidelijk alle vernieuwingen en herstellingen in zijn huis aanbrengen, die hij wegens gebrek aan middelen jarenlang heeft moeten uitstellen.

Men zou zoo zeggen: een waterleiding behoort op Curaçao wel tot het allernoodzakelijkste, tot het hoogstnoodige. Al jarenlang zitten wij er op te wachten. En nu is de tijd van voorspoed aangebroken. Er is geen enkel teeken, dat er vooreerst een eind zal komen. En nu blijft men nog besluiteloos bij de pakken neerzitten. Welke geest bezielt toch onze vroede vaderen?

Onze economische toestand is van dien aard, dat ze zienderoogen vooruitgaat. Onze koophandel en winkeliers maken goede zaken. De ambachtsman verdient een ruim weekgeld. Het aantal booten, dat onze haven binnen komt, stijgt ieder jaar met 300 stuks. De koloniale kas is in goeden doen, heeft het vorige jaar een ton gouds overgehouden. De inkomsten zijn nu dit jaar over de eerste 9 maanden al bijna een half millioen boven de raming gestegen.

Waarover maakt men zich dan in 's hemels naam bezorgd? Is dat geen pessimisme in het quadraat? Alleen met het jaarlijksch overschot op onze begrooting zal men in vijf of zes jaar die heele leening voor de waterleiding hebben afgelost, zoodat men er geen 40 jaar lang aan vast behoeft te zitten. Nog beter. Men zal zelfs geen leening op *langen* termijn behoeven te sluiten. Met de overschotten op de begrooting kan men de kosten der waterleiding wellicht reeds in 2 of 3 jaar terstond afbetalen.

* * *

Maar zal die voorspoed van Curaçao wel lang aanhouden?

Men behoeft zich vooreerst niet, en ook in de naaste toekomst niet, bezorgd te maken over die opruiming van die *barra* vóór het Meer van Maracaibo.

Al zou het werk *technisch* mogelijk zijn, dan zal het om *finantieele* en *politieke* bezwaren toch zeker onuitgevoerd blijven. Wie maar een beetje met den toestand in Venezuela op de hoogte is, behoeft daar geen naderen uitleg van. Die mooie aanbesteding voor ruim 2 jaar geleden van uitdieding van het Meer vlak vóór de stad Maracaibo en van een groote moderne aanlegkade staat nog maar alleen op papier en om begrijpelijke redenen heeft zich niet één inschrijver op die condities aangemeld.

De tegenwoordige aanlegsteiger in Maracaibo is absoluut onvoldoende. En terwijl de scheepvaart al sinds jaren om verbetering van dien steiger schreeuwt, wordt er absoluut niets gedaan.

Waar zal men dan de millioenen vinden, wie zal ze disponibel stellen om die *barra*, — die beruchte sta-in-den-weg — op te ruimen?

En is dat werk wel *technisch* uitvoerbaar?

Wij gelooven het niet.

Wanneer die *barra* morgen wordt opgeruimd, zal zij de volgende week weer nagenoeg terzelfder plaatse opnieuw gevormd zijn.

Geweldige natuurkrachten werken daar ten allen tijde tegen elkander in.

De zeestroom met eb en vloed aan den *buiten*kant; de honderden groote en kleine rivieren, die binnen het Meer van Maracaibo hun uitloop vinden, en die jaar in jaar uit, in den regentijd vooral, hun stroomen van modder enz in dat Meer uitgieten, komen bij den ingang van het Meer bij San Carlos met elkaar in botsing en laten bij die geweldige worsteling die modderbank als de sporen van dien titanenstrijd achter. Daar zal door geen ingenieurswerk ook met opoffering van millioenen voor goed een einde aan te maken zijn.

Doch zal onze **C. P. I. M.** na verloop van jaren, bij gebrek aan olie uit de bronnen van Maracaibo, niet noodgedwongen haar werkzaamheid op *Asiento* moeten stopzetten?

Ook aan de fabelachtige olie-rijkdom van Mexico is wel een eind gekomen.

De *Koninklijke Shell* is geen onervaren leerling in het vak.

Zij gaat niet over ijs van één nacht. Meent men werkelijk, dat zij zoo'n reuzen-installatie van *Asiento*, waaraan millioenen zijn ten koste gelegd, hier zou opgebouwd hebben met het vooruitzicht die na eenige jaren weer op te breken?

De *Caribbean* in Maracaibo is niet afhankelijk van die enkele spuiters in *Mene grande* en *La Rosa*. Zij heeft haar bronnen reeds ontsloten aan de andere zijde van het Meer in *Concepcion*. Zij heeft reeds tal van reserveputten, nog voorloopig afgesloten, ten Zuiden van het Meer bij den bovenloop van de Catatumbarivier tot bij de grenzen van Colombia.

Haar geologen speuren gestadig in alle streken van Venezuela de plaats van nieuwe bronnen op.

Zij heeft haar boormeesters op tal van plaatsen aan het werk, om putten te boren, om zóó voortdurend haar olievoorraad steeds op peil te houden en tot nog grooter productie op te voeren.

En hoeveel eilanden en republieken liggen hier nog in en langs de Caraïbische zee, die nog nooit geëxploreerd zijn en die, wie weet hoeveel schatten aan petroleum nog in hun schoot verborgen houden?

Het pessimisme in onze kolonie houdt zich vast aan nevel en rook en kent de teekenen des tijds niet.

Berichten uit de Kolonie.

Goede Reis.

Donderdagmorgen is Z. D. H. naar Aruba vertrokken. Gebruik makend van het hoffelijk aanbod van den Heer ANSINGH, Directeur van de C. P. I. M., maakte de Apostolische Vicaris de reis naar Aruba per olietankboot *Chepita*, die op zijn reis naar Maracaibo het eiland Aruba zal aandoen.

De volgende week keert Mgr. weer hier terug en zal dan de reis maken met SS. *Oranje Nassau*, dat terugkomend van Colombia eveneens Aruba zal aandoen.

Welkom.

Morgenvroeg worden hier van Holland terug verwacht de Eerw. fraters VINCENTIANUS en CONRADUS, die de reis van Amsterdam maken per *Jan van Nassau* via Porto-Rico.

—Met het SS. *Nickerie* komende van Suriname is de Heer G. ABOUS de bekende toneelspeler, hier aangekomen. Zooals wij reeds vroeger hebben aangekondigd zal de Heer ABOUS hier een reeks voordrachten geven, waarbij wij den talentvollen speler een volledig succes wenschen.

Z. Exc. Mgr. Gijlswijk.

Woensdagmiddag 23 September heeft Z. Exc. Mgr. B. J. Gijlswijk, na een verblijf van meer dan twee maanden, Java wederom verlaten.

's Morgens 10 uur kwamen enkele leden van het eerecomité, nml. de Heeren Bruineman, H. Matthee, Mr. H. Morshuis, en Mr. Drost ZExc. aan de pastorie afhalen. In de eerste auto namen genoemde heeren plaats; in de daaropvolgende Mgr. B. J. Gijlswijk en Mgr. A. P. T. van Velsen, terwijl in nog drie volgauto's hadden plaats genomen Pastoor J. Wubbe, Provicaris en Pastoor H. W. J. Jansen — de beide bisschoppelijke Secretarissen, de Zeer Eerw. Pater de Groen O. P. en Pastoor H. Jansen S.J., — en ten laatsten de Pastoors Th. Madlener, M. Kusters en J. Huygens. De „Nederland" was zoo attent geweest, den Delegaat en zijn hoog gezelschap verschillende faciliteiten te verleenen. Zoo mocht de bisschoppelijke auto met haar volgauto's doorrijden tot op de kade, vlak vóór de boot. Aan boord van het SS. PRINSES JULIANA werd ZExc. officieel begroet door den Kapitein en andere vertegenwoordigers der maatschappij „Nederland". Een groot deel van het dek der eerste klasse was voor den Delegaat en zijn begeleiders gereserveerd. Verschillende dames en heeren maakten van deze gelegenheid gebruik, om ZExc. een goede reis toe te wenschen. Wij noemen slechts de Heeren Mr. Trip, President van de Java-Bank, C. Janssen, B. Crul, voorzitter van de K. O. B., Dr. Schmutzer, Prof. J. van Kan, Wesseling, Directeur van de K. P. M., W. van Cuyck, onderdirecteur der Escompto en nog vele andere, verder de afgevaardigden der katholieke Jongens- en Meisjesbonden. Adj. H. Bossard, tevens lid van het eere-comitée, vertegenwoordigde „St. Ignatius". Om half twaalf stelde Mr. Trip, voorzitter van het eere-comitée een toost in op den Delegaat. — Mgr. Gijlswijk antwoordde, dat hij van zijn verblijf in Java de meest aangename herinneringen zou meenemen.

Om twaalf uur bleven de katholieken nog lang van af den wal den vertrekkenden Prelaat toewuiven, die tijdens zijn kort verblijf door zijn beminnelijken eenvoud de sympathie van zooveel harten veroverd heeft.

Gods zegen begeleide den Pauselijken Delegaat op zijn reis en steune hem ook bij het werk, dat hem, in de hoofdstad der Christenheid, nog wacht voor het heil van Katholiek Java.

— Mgr. GIJLSWIJK zou van Java eerst naar Holland en daarna naar Rome gaan om verslag uit te brengen van zijn zending als Apostolisch Delegaat aan Z.H. den Paus en aan de *Propaganda*.

Onze scheepvaartbeweging.

Een kleine aanvulling van een vorig bericht. Bij de maand September is October 10 stoomschepen ten achter gebleven. Er is dus feitelijk achteruitgang geweest. En het record-cijfer (van Mei) 204 st. schijnt voor dit jaar verder onbereikbaar.

Met dat al zijn we vergeleken met het vorig jaar *nu reeds* weer sterk vooruitgegaan. Reeds op het einde van October waren we 300 stoomschepen boven het aantal van October 1924, zoodat we de gewone stijging van 300 st. per jaar gedurende de laatste 5 jaar ook dit jaar weer zullen kunnen boeken. Ook de tonnenmaat vertoont dezelfde vooruitgang.

Ontvangen

een flesch Malagawijn van de FIRMA HIJOS DE FRANC. DE P. LUQUE met eenige reclameartikelen van dezelfde firma, waarvan de Heer MANUEL Z. LEON alhier de vertegenwoordiger is.

— van de *Curaçao Trading Co.*: *the Luxury Cruise to the West-Indies & Caribbean by the Magnificent Oil-burning turbine Steamer* VEENDAM, *leaving New-York, February 18, 1926.*

Inkomsten der kolonie over het 3e kwartaal 1925.

in het 3e kwartaal voor het eiland Curaçao

	in 1925	in 1924
aan Belastingen	409.520	425.950
aan inkomsten v. ondersch. aard	256.196	167.531
totaal:	665.716	593.481

Alleen de posten van *overdrachts-* en *inkomsten*-belastingen brachten aanmerkelijk minder op, samen ± 96.000 minder. Daarentegen *invoerrecht, accijns, grond-* en *gebruiks*-belasting beduidend meer.

Die achteruitgang van de *inkomstenbelasting* komt ons onbegrijpelijk voor. Men zie hierover ons hoofdartikel, overgenomen uit de *N. R. Ct.*

Bij de *inkomsten van onderscheiden aard* komt in dit kwartaal een post voor 95.000 gld. voor *alle andere ontvangsten*, die het vorig jaar in hetzelfde kwartaal maar 26.887 opbracht.

Voor de GEHEELE KOLONIE was de opbrengst der middelen in het derde kwartaal:

	in 1925	in 1924
aan belastingen:	476.859	471.169
aan inkomsten van ondersch. aard:	285.199	185.377
	762.058	656.546

De post *draadlooze telegrafie* ging op alle eilanden sterk vooruit en bracht bijna het dubbele op, (nl. 18.000 fl.) van hetzelfde kwartaal in het vorig jaar (9.898) fl. Nagenoeg hetzelfde geldt van de *posterij* die bijna 32.000 fl (v. j. 18.400) opbracht.

Over de *9 eerste maanden* waren de inkomsten over de geheele kolonie:

	in 1925	in 1924
aan belastingen:	1.361.913	1.192.035
aan ink. v. o. a.	657.680	572.294
	2.019.593	1.794.329

De raming over deze 9 maanden van 1925 bedroeg:

aan belastingen	1.079.400
aan ink. v. o. a.	419.403
verhoogde opbrengst van eenige middelen	97.500
	fl. **1.596.303**

Zooals men weet, is door den Kol. Raad deze belastingverhooging door middel van herziening van sommige middelen *niet* aangenomen. Deze belasting, die geraamd was over 9 maanden een opbrengst te kunnen leveren van 97.500 fl. is dus feitelijk niet ingevoerd. Zelfs met inbegrip van dezen fictieven post van bijna een ton hebben de inkomsten in deze 9 maanden nog 423.000 fl. boven de raming opgeleverd.

Wij mogen tevreden zijn.

Toeristenbooten.

Waarschijnlijk zal dit jaar het aantal toeristenbooten nog grooter zijn dan 't vorig jaar:

Reeds hebben wij aangekondigd voor **1 December** a.s. de *Arcadian* van *the Royal Mail Steam Packet Co.*

Deze boot komt voor de eersre maal hier, en heeft 19.500 ton waterverplaatsing.

Verder komt op:

8 Februari en 11 Maart van 1926 de *Reliance* van de Hamburg-*America* linie, die ook dit jaar in dezelfde maanden ons een bezoek brengt.

Voor de eerste maal zal ook een der groote booten van de *Holland-Amerika-lijn* ons haven bezoeken nl. op 4 **Maart** 1926 de *Veendam* van 25.620 ton waterverplaatsing.

In de *The New-York Times* van 1 Nov. ll. vonden we aangekondigd dat de *Montroyal* van de *Canadian Pacific* weer tweemaal onze haven komt bezoeken nl. in Februari en Maart.

Ook de *Ohio* van 27.180 ton waterplaatsing van *the Royal Mail Steam Packet Co.* komt onze haven tweemaal bezoeken. Vertrekt 21 Januari en 20 Februari van New-York.

Ministerieele crisis.

Na de ontslagname van de vier katholieke ministers is gebeurd wat te verwachten was. Volgens een telegram Zaterdag 14 Nov. van den Franschen Kabel. hier eerst Dinsdag in de *Bol. Com.* gepubliceerd, heeft de minister-president COLLIJN het ontslag van het geheele ministerie aan de Koningin aangeboden.

Wat nu?

Ontbinding van de Kamer achten wij vrijwel uitgesloten, 1o. omdat dit jaar pas algemeene verkiezingen zijn gehouden. 2o. Omdat bij het tegenwoordig stelsel van evenredige vertegenwoordiging niet te verwachten is dat die verkiezingen een andere verhouding in de samenstelling van de 2e Kamer zou brengen dan de bestaande.

De eenige oplossing zien wij in een z.g.n. *cabinet d'affaires*, een zakenkabinet, samengesteld uit ministers, die als politieke personen tot nu toe minder op den voorgrond traden, en alleen loopende zaken, geen principieele kwesties zullen in behandeling nemen.

Een record op scheepvaartgebied.

Het op Zaterdag 10 October bij de Werf Gusto, Firma A. F. Smulders, te Schiedam, te water gelaten dubbelschroefstoomtankschip *Felipa*, heeft op 14 October, d.i. slechts drie dagen na de tewaterlating, een goed geslaagden proeftocht gehouden, helgeen een record is.

De *Felipa* is volgens het Millar-systeem gebouwd onder Lloyd's speciaal toezicht in de klasse A. 1 *with free-*

board & carrying petroleum in bulk, voor rekening van de *Curaçaosche Scheepvaart Mij.*, en is bestemd voor de vaart tusschen Maracaibo en Curaçao.

De afmetingen van het vaartuig zijn: 305 voet tusschen de loodlijnen, bij 50 voet breedte op de spanten en 15 voet holte aan de zijde. Het zal bij een diepgang van 11 voet 1½ duim een draagvermogen hebben van ruim 2300 tons.

— Deze tankboot is hier vorige Zondag aangekomen.

ST. THOMAS-COLLEGE.

Behalve in geval van noodzakelijkheid kunnen de fraters van het St. Thomas college geen bezoek ontvangen van 27 November tot en met 2 December.

TE KOOP.

Rieten meubels, tafels, schrijfbureau enz. te bevragen bij:

M. Friends.

Berg Otrabanda, 's avonds na 6 uur.

Na een smartvol maar geduldig lijden overleed tot onze diepe droefheid, na voorzien te zijn van de laatste H. H. Sacramenten, onze innig geliefde echtgenoote Mevrouw

Johanna Gravenhorst.

Hare nagedachtenis blijft voor immer in zegening.

Jacob Gravenhorst
Lucie Craane
Mathilde Vos
Gracia Nicolaas
Betsy Snijder

Bonaire, 2 November 1925.

Ontvangen:

Banket- en Boterletters, Speculaas, Kozakken en Kerstboompjes.

Mensing & Co.

1—3

VALENTINE'S
VALSPAR
VARNISH-STAIN
The best and well known varnish and stains for furnitures etc.
A GOOD SUPPLY ALWAYS ON HAND AT
MADURO Jr. & Co. 3-3

Regen.

Donderdag heeft het in de stad den geheelen dag en ook in den nacht te voren flink geregend. Het ging bij losse buien en groote tusschenpoozen. Maar dikwijls plaste het water met groote kracht neder. In de stad teekende de regenmeter dien dag 20 mM.

Berichten van Bonaire ontvangen melden dat het ook daar in het begin der vorige week tweemaal flink geregend heeft, zoodat alles volop groen is.

Op Aruba viel de vorige week 90 m.M.

CINE RIALTO.

Donderdag 26 November om acht uur precies

Gala Voorstelling

van de prachtfilm:

„Adoro Te"

INTERNATIONAAL EUCHARISTISCH CONGRES TE AMSTERDAM.

Gedurende de voorstelling worden verschillende toepasselijke liederen gezongen door een koor van 30 dames en 10 heeren, onderleiding van den Weleerw. Pater R. Bührs.

ENTREE EEN GULDEN.

JARABE DE AMBROZOIN

TOS
BRONQUITIS ASMA.
LARINGITIS

JARABE DE

TOS FERINA
TUBERCULOSIS
AFECCIONES RESPIRATORIAS

AMBROZOIN

ALIVIA LA TOS Y LA RESPIRACION DIFICULTOSA. ESTIMULA LA EXPECTORACION, ALIVIA LA INFLAMACION REPRIME LOS SUDORES NOCTURNOS, FORTALECE LA RESPIRACION Y DOMINA EL DESASOSIEGO.

JARABE DE AMBROZOIN

AMERICAN APOTHECARIES COMPANY, New York

AMBROZOIN

Compañia Trasatlantica

El Vapor

"LEON XIII"

se espera del Pacifico via Colon y Pto Colombia alrededor del 28 del corriente y seguirá el mismo día a Pto. Cabello, La Guaira, San Juan Tenerife, Cadiz y Barcelona.

El vapor

"BUENOS AIRES"

se espera el 12 de Noviembre de Europa via Cuba y Venezuela, para seguir el mismo dia al Pacifico via Pto Colombia y Colon.

Ambos vapores aceptan carga i pasajeros.

Los Agentes.

S. E L. MADURO & SONS.

Willard

STORAGE BATTERIES

The only battery that comes dry bone charged.

We keep stocks of all sizes.

Maduro Jr. & Co.

3—3

DURANTE LA ESTACION CALUROSA
cuando usted, se fatiga fácilmente y le falta energia, se siente abatido, nervioso, irritable y debilitado, tome una cucharadita de SALVITAE en un vaso de agua.

REFRESCA, VIGORIZA, LIMPIA Y PURIFICA.

Salvitae

Estimula el HÍGADO, y los RINONES entona la DIGESTIÓN, limpia y purifica el CONDUCTO INTESTINAL, elimina el ÁCIDO URICO, evita la POSTRACIÓN y la LANGUIDEZ.

Maduro's Bank

Curaçao.

Volgestort Kapitaal en Reserve fls 1.500.000

Koopt en verkoopt wissels,
buitenlandsch bankpapier, coupons,
gemunt goud en zilver.
Neemt gelden á depósito en opent
chequerekeningen met rente-vergoeding.
Verschaft Reiswissels, Credietbrieven,
Circulaire Credietbrieven.
Telegrafische Uitbetalingen.
Safe-loketten Spaarbank.

Wilt gij goed en goedkoop rooken ? ? ?

koopt dan uwe sigaren bij

ELLIS & DANIA.

Ook kunt u daar van alles krijgen tegen zeer lage prijzen.

De winkel, die goedkooper dan 't goedkoopst verkoopt.

Komt en overtuigt u, of

bel Telefoon No. 423.

Billijke prijzen — **Prompte bediening**

UN TONICO GENERAL

TONIKEL

Y RECONSTITUYENTE

PARA ANEMIA, CLOROSIS, MALA NUTRICIÓN, TUBERCULOSIS, COREA, AMENORREA, NEURASTENIA, MAL DE BRIGHT Y CONVALECENCIA DE LA GRIPE, DE PULMONÍA Y DE FIEBRE TIFOIDEA.

Mensing & C°.

Vertegenwoordigers.

Wanneer U zich op reis begeeft en U met gemak en goedkoop wil reizen, koop dan

CREDIETBRIEVEN
EN
TRAVELER'S CHECKS
VAN
The National City Bank of New-York,
BIJ

MORRIS E. CURIEL & SONS,

Afdeeling Bankzaken.

Het schitterendste en meest gezochte sigarenfabrikaat in Holland en Ned. Oost-Indië is dat van de Sigarenfabriek „Wascana" KAMPEN (Holland.)

WACHT U VOOR NAMAAK

ELKE KIST ECHTE WASCANA IS VOORZIEN VAN DIT HANDELSMERK

Met de laatste boot is wederom een nieuwe voorraad aangekomen.
Vertegenwoordigers voor Curaçao: **Mensing & Co.**

BOTICA NACIONAL
de
EDMUND JACOBSEN.

Acaba de recibir un gran surtido de „Medicinas Patentadas" francesas, de la mejor calidad, entre ellas las sigientes:

Agua del Carmen BOYER
Solución de Pautauberge
Estaphylasa simple y Yodurado del Dr. Doyen
Elixir de Baudry
Jarabe de Rabano Yodado
Valerianato de Pierlot
Solución Coirre
Jarabe Thiocol Rochá
Chloracthyl Bengue
Collolodo Dubois
Cytoserum
Ampolletas de Evatmina
Capsulas de Sandalo Midy
Ampolletas de cacodiliato de soda
Suero ferraginosa
Capsulas de Arbeol
Ampolletas de glicerofosfato de soda
Kola granulado de Astier
Tabletas de Santeina
Pastillas de Valda
Comprimido de Vichi Etat
Pastillas de Lechaga
Ampolletas de Enosol
Solución Digalen Roche
Agua de Vichy Celestine
Aceite de Quinina
Agua de Quina
Vinos de Quina La Roche
Vinos de Quina ferraginosa La Roche
Ampolletas de Cacodiliato de hierro
Jarabe de Dusart
Crema de Bismuto
Solución de Leras
Jarabe de Yoduro de estroncio
Vitamina
Jarabe de Leras

Curaçao, Otrabanda.

Koninklijke West-Indische Maildienst.

VAN CURAÇAO

NAAR Pto. Cabello, La Guaira, Trinidad, Barbados en Europa:

SS. "Oranje Nassau	26 Nov.
SS. "Venezuela"	17 Dec.
SS. "Stuyvesant"	13 Dec.

NAAR Pto. Colombia, Cartagena, Cristobal en Pto. Limon:

SS. "Venezuela"	3 Dec.
SS. "Stuyvesant"	17 Dec.
SS. "Van Rensselaer"	12 Dec.

NAAR Pto. Cabello, La Guaira, Cumaná, Pampatar, Carúpano, Trinidad, Demerara, Paramaribo en Europa:

SS „Prins Frederik Hendrik"	24 Nov.

NAAR New York:

SS. „Nickerie"	22 Nov.
SS. "Juno"	7 Nov.

NAAR Maracaibo:

SS. "Brion"	28 Nov.
SS. "Ariadne"	20 Nov.
SS. "Barait"	25 Nov.

BUITENLAND.

Het Scopes-geding in de Ver. Staten.

Nog een derde *schoolstrijd* heeft de Ver. Staten in opspraak gebracht.

Het proces tegen den onderwijzer in Tennessee, die het Darwinisme heeft geleeraard, heeft de Amerikaansche pers niet minder hevig in beroering gebracht dan de meest sensationeele rechtsgedingen der laatste jaren. Daaruit kan men al besluiten, dat er méér achter moet zitten. En dat is ook zoo.

Tennessee is een der welvarende Amerikaansche Staten in het Zuiden, waar de protestantsche sectegeest autocratischer heerscht dan ergens anders in de Ver. Staten, eenige streken in het N. W. uitgezonderd. In Tennessee, evenals in Georgia en North Carolina, is dat particularistisch fanatisme al herhaaldelijk losgebroken, zoowel tegen andere protestantsche kerkgenooschappen als tegen Katholieken en Joden.

Sinds vele maanden nu werden in Tennessee de geesten en harten fel beroerd door een merkwaardige oorzaak. Misschien zijn er wel een dozijn oorzaken geweest. Misschien was zelfs Hendrik van Loon's bekende „De Geschiedenis der Menschheid," één zulker oorzaken. En in Amerika zijn er nog geen karaktervolle geleerden als onze prof. Huizinga, die bij het verschijnen van dr. Gunning's vertaling van Van Loon's boek de bekende en vernietigende critiek leverde (De Gids. Apr. '24): zoodat in Amerika de onrijpe en vaak te jeugdige groote massa met de halve waarheden en pseudo-wetenschappenlijke hypothesen omtrent de z. g, evolutie-leer volgepropt wordt, zonder dat ze eveneens in de gelegenheid wordt gesteld, óók de andere zijde der medaille eens te bezien.

Het grif-verspreiden nu van het Darwinisme, als ware het 'n eerbiedwaardige wetenschappelijke ontdekking, heeft zekere protestantsche kerkgenootschappen in de Staten met gewettigde vreeze vervuld. Methodisten- en Baptisten-synodes hebben zich tegen het gedoe der „evolutionisten" uitgesproken, — jaren nadat de Katholteke Kerk en hare Bijbelcommissie, verschillende rationalistische en modernistische verklaringen openlijk als onwetenschappelijk had gebrandmerkt en als dwaalleer veroordeeld. Op deze, zij het véél-te-late, verdediging der orthodoxe leerstellingen van het Christendom door bedoelde protestantsche secten, zou overigens niet veel aan te merken zijn.

Maar er is méér. Die beweging, welke in de groote steden der Oostelijke Staten zuiver-academisch gebleven is, heeft in den staat Tennessee tot een zeer merkwaardige staatswet aanleiding gegeven. Een wet, welke niets minder of meer is dan een protestansche.... inquisitie-wet. In Tennessee heeft het congres van dien staat nml. bij de wet verboden, dat in zijn staatsinrichtingen van onderwijs iets onderwezen worde van de z.g.n. leer der evolutie, „zijnde deze op het oogenblik beslist onwetenschappelijk en niets meer dan persoonlijke hypothesen."

Toen kwamen er vier scholieren tezamen in een sodafountain-winkel, — een Amerikaansch snoepwinkel-café, — o. a. de zoon van den burgemeester van de hoofdstad Dayton, en vormden een „debating-club," waar „de evolutie-leer en alles wat er aan vast zit" warmpjes werd besproken! Een onderwijzer van de stedelijke O. L. S. John T. Scopes, bracht he debat onder de aandacht der overige scholieren; hetgeen den autoriteiten ter oore kwam. En zoodoende werd „het overtreden van de anti-evolutie-wet" van Tennessee eensklaps het brandpunt van alle juridische polemieken, van politieke, godsdienstige, wetenschappelijke, paedagogische en andere belangstellende kringen in de Ver. Staten.

De zaak is 3 maand geleden voorgekomen in het tijdelijk-ingerichte gerechtshof te Dayton, Tennessee. De beste rechtskundige talenten in de Ver. Staten wilden in de zaak pleiten. Er zijn namelijk verschillende aspecten te zien in dit geval-Scopes. Zoo wenscht men tevens de macht van het Opperste Hof der Ver. Staten te toetsen, om te zien, of dergelijke wetten wel door een staat-voor-zich gemaakt mogen worden. (Denk aan de Oregonsche schoolwet.)

Dit alles zal nog beter begrepen worden, wanneer we zeggen, dat veel propaganda verwacht werd van den grooten politieken „boss" der democratische partij, wien het vaderschap der anti-evolutie-wet in de schoenen geschoven wordt en die niemand anders is dan William Jennings Bryan, oud-candidaat voor het Presidentschap.

Aangezien nu, gelijk men misschien weet, deze oude heer Bryan tevens de levenslange kampioen was der geheelonthouding, — booze tongen zeggen steeds, dat hij met dat kampioenschap óók zijn fortuin bijeengespeechd heeft, — en hij in de laatste 20 jaren een (nu afnemenden) invloed van nog-onvermoede belangrijkheid heeft weten uit te oefenen, daarom zaten er óók weer „politieke speculaties" vast aan het geval.

Wat van dit alles te denken?

Op de eerste plaats dienen we ons te herinneren, dat de waarheid of valschheid der evolutie-hypothese, — of, zooals vele wetenschappelijke autoriteiten zeggen, het „transformisme", — in géén geval het geschilpunt van het geval-Scopes uitmaakt. Toch hebben in den beginne de nieuwe-agentschappen den indruk trachten te wekken, dat het vóór of tegen de evolutie-theorie ging: hetgeen geheel bezijden de waarheid is.

Het aannemen en toepassen echter van deze „anti-evolutie-wet" in Tennessee, wanneer gelet wordt op verschillende verklaringen der strijdlustige aanvoerders van het protestantsche fundamentalisme in Amerika, getuigt wel van een ander, hoogst-belangrijk feit. Dat feit, zoo meenen competente katholieke denkers en voormannen in Amerika, is het volgende: De vage, op populaire gevoelsargumenten steunende tegenstand ten opzichte der evolutie-theorie, is thans snel georganiseerd tot een bewuste poging, om iets méér te bereiken dan het verbod tot het 't Darwinisme bij het onderwijs in Tennessee. Die wel-georganiseerde poging dreigt namelijk een groot gevaar te worden voor het fundamenteele Amerikaansche grondbeginsel der vrijheid en gelijkheid van 't onderwijs en de godsdiensten. En iedereen, die nog onlangs in ons blad heeft gelezen over den schoolstrijd in Oregon, zal het héél-bijzondere gevaar voor het katholieke ondewijs in Amerika beseffen.

Katholieken weten, dat de evolatie-theorie, nog immer een „open kwestie" is. Zij zullen de behandeling daarvan aan vakgeleerden overlaten en kalm hun einduitspraak afwachten, wetend, dat geen werkelijk conflict kan ontstaan tusschen bewezen feiten en de katholieke geloofsleer.

Doch men behoeft met zoo'n hypothese geen schoolkinderen lastig te vallen; zij hebben voorloopig genoeg aan de bewezen waarheid. Men late 't aan het hooger onderwijs over, het pro en contra eerlijk uiteen te zetten voor rijpere studenten. Maar als dergelijke nieuwe hypothesen of „modernistische gezichtspunten" als *wetenschappelijke waarheid* aangeprezen worden, hebben Katholieken het recht en den plicht, daartegen op te komen.

En nog veel meer moeten zij ervoor waken, dat de fundamenteele rechten en vrijheden van den katholieken godsdienst ook door de meerderheden gerespecteerd en gewaarborgd worden.

Gelijk men weet, heeft de rechter in 't geding te Dayton eenvoudig de overtreding der schoolwet van Tennessee vastgesteld en den schuldige eene boete opgelegd. Daarbij zal het wel niet blijven: in hooger beroep zal de geldigheid dier wet zelve ook wel ter sprake komen, en de uitspraak daarover is van 't hoogste gewicht gelijk uit 't bovenstaande blijkt.

Een sensationeel dramatisch slot aan de heele zaak was het plotseling overlijden van den heer Bryan op denzelfden dag, dat hij van Dayton te New-York was teruggekeerd.

Opmerkelijk is nog, hoe de Telegraaf zoo'n drukte maakte over 't geval-Scopes en 't verbod, om het reeds lang verouderde Darwinisme op de Openbare School te onderwijzen; maar geen woord repte over 't onrecht den Katholieken in Oregon aangedaan, die belet werden in eigen scholen hun eigen godsdienst te onderwijzen; noch over het proces, waardoor hun onlangs recht werd gedaan.